

## ANGOL NYELVKÖNYVEK A KATONAI SZAKNYELV OKTATÁSÁBAN

Az alábbiakban a Magyarországon kereskedelmi forgalomban hozzáférhető angol katonai nyelvkönyveket kívánom bemutatni. Előnyeik és hátrányaik ismertetésével segítséget kívánok nyújtani a választásban mindazok számára, akik akár nyelvtanárként akár nyelvtanulóként az angol katonai terminológia oktatásával, vagy tanulmányozásával foglalkoznak.

Az angol katonai szaknyelv oktatását illetve tanulmányozását számos, különböző országban, különféle kiadók által publikált nyelvkönyv támogatja. Bár színvonaluk eltérő, közös jellemzőjük, hogy az elmúlt évtizedek kommunikáció-centrikus megközelítését alkalmazzák és gyakran a katonai kiképzésben eredményes drillezés segítségével töreksenek a legfontosabb szakkifejezések, szófordulatok megtanítására. Ugyancsak fontos szerepet szánnak az eljárások, sémák, technikai részletek, jelek és jelzések, rendfokozatok, NATO- vagy ENSZ-terminológia, a brit vagy amerikai angol nyelv tanításának.

A katonai szaknyelvet oktató nyelvkönyvek legnagyobb hányada nem kezdő nyelvtanulók számára készül, a kiinduló pont rendszerint az, hogy a nyelvtanuló már rendelkezik bizonyos alapfokú nyelvtani és lexikai ismeretekkel. Ezért a legtöbb katonai angol nyelvkönyv a szaklexika elemeinek elsajátíttatását valamint készség szinten történő használatuk begyakoroltatását tűzi ki célul. A lexikai egységek elsajátíttatását, a kiejtés és a hallott szöveg megértésének gyakoroltatását hangkazettán, újabban CD-n mellékelt hanganyagok könnyítik meg, az angol helyesírás begyakorlását pedig munkafüzetek, és/vagy a tankönyvek kitöltendő feladatai teszik egyszerűbbé.

Az internet növekvő térhódítása következtében a katonai angol nyelvkönyvek mind nagyobb mértékben támaszkodnak a világhálón elérhetővé tett kiegészítő anyagok alkalmazására. Figyelembe véve, hogy az alaptankönyvek létrehozása hosszú éveket igénylő munka, teljesen természetes, hogy az interneten közzétett, azonnal használható, az egyes STANAG-szintekre szabott frissítések és pótfeladatok mind a nyelvtanárok mind a nyelvtanulók számára vonzóvá tehetnek egyes nyelvkönyveket, míg más, esetleg jobban felépített anyagok háttérbe szorulhatnak az utólag mellékelt kiegészítések hiánya következtében. Bár ez a kiadók számára tisztán marketingfogás, a nyelvtanító közösségek érthető módon előnyben részesítik ezeket a tananyagokat más, esetleg színvonalasabb, de az internetes frissítést nélkülöző anyagokkal szemben.

## COMMAND ENGLISH

A *Command English* az elemzett általános katonai angol nyelvkönyvek közös őséne is tekinthető. 1988-ban jelent meg a Longman kiadó gondozásában és a sikeres első kiadást azóta több utánpótlás követte. Az 1970-es 80-as évek katonai szemléletét tükröző, hagyományos felépítésű tankönyv a hidegháborús évek jellegzetes helyzeteire felépített taktikai szituációkat mutat be egy-egy leckében, ábrákkal jól illusztrált olvasmányok segítségével.

A tankönyv olyan katonák számára készült, akik már rendelkeznek valamilyen – alap-, vagy gyenge középfokú – szintű angol nyelvismerettel, de a katonai szaknyelvet még nem sajátították el. A hangsúly ennek megfelelően a szükséges szókincs elsajátíttatására került, aminek jó segédeszköze a tankönyv végén található szószedet is. Ez a rövidítésekkel együtt 718 szót és kifejezést tartalmaz és jelzi azt a leckét is, amelyben az adott lexikai egység először fordul elő.

Mivel a nyelvi felkészítés a taktikai szintre koncentrál, a szituációk kidolgozása során a hagyományos harchelyzeteket veszi alapul: felderítés, gyalogsági raj, szakasz, védelemben illetve támadásban, egyes katonák tevékenysége, a körlet berendezése, az egyéni felszerelés és a kézfegyver részei. Természetesen mindehhez a brit fegyveres erők szolgáltatók a mintát, lehetőséget adva a nyelvtanulónak az összehasonlításra saját hazája fegyveres erőinek helyzetével, felszerelésével, struktúrájával stb.

Mindezek nagy előnyt jelentenek a tankönyv használatában tanár és tanuló számára egyaránt. A szókincs nem avult el, hiszen a harcászat elemei és a technikai terminusok ezen a szinten nem vagy lassan változnak csak. A használati útmutatóban jelzett 60-80 tanóra alatt a 20 lecke valóban jól feldolgozható, de csak nyelvtanári segítséggel. Önálló nyelvtanulásra ugyanis a Command English nem alkalmas, részben a hanganyag hiánya, részben az új lexikai egységek fonetikai jelölésének hiánya, részben pedig a háttér-információk szűkössége miatt. Ezek a hiányosságok még az internet térnyerésével sem pótolhatók autodidakta módon.

Minden lecke öt azonos funkciójú részből épül fel:

- a) **Olvasmány:** rövid, összefüggő szöveg az adott téma felvezetése, az új szókincs kontextusban történő megismertetése céljából.
- b) **Szövegértést ellenőrző kérdések:** a szöveg összefüggéseinek és az új lexikai elemeknek értelmezésére.
- c) **Nyelvtani gyakorlatok:** az új, vagy a tankönyvben még nem tárgyalt nyelvtani jelenségek drillezése céljából.
- d) **Szókincsfejlesztő gyakorlatok:** az új lexikai elemek minél rugalmasabb alkalmazásának elősegítése céljából.
- e) **Beszélgetés:** a lecke anyagának ismétlése kötetlen beszélgetés formájában, az újonnan elsajátított nyelvtan és lexikai elemek együttes alkalmazásának gyakoroltatása érdekében.

Az egyes lecek felépítése tehát a klasszikus struktúrát követi: a kontrollált feladatokról halad a kevésbé kontrollált gyakorlatok, majd pedig a kötetlen eszmecsere felé. Utóbbi természetesen csak látszólag kötetlen, mivel a témát a tananyag alapján itt is a nyelvtanár határozza meg, akinek szerepe ezt követően „mindössze” a párbeszédre illetve csoportmunkák figyelemmel kísérésére, a gyakori tipushibák kiszűrésére és a visszacsatolás folyamatában ezek korrekciójának beillesztésére korlátozódik.

Kiegészítő anyagok nélkül a Command English ma már mégsem alkalmas még a taktikai szinten alkalmazásra kerülő katonák angol nyelvi felkészítésére sem. A műszaki fejlődés tempója egyre gyorsul és bár a tankönyv szakszókinccse nem avult el, megjelentek olyan új eszközök, amelyek a 80-as években még csak a tervezőasztalokon szerepeltek. Ilyenek az éjjellátó készülék (night vision goggles – NVG), a Humvee, a pilótánélküli repülőeszköz (unmanned aerial vehicle – UAV), a házi készítésű bomba (roadside bomb, vagy improvised explosive device – IED) stb. Ezen terminusok oktatása nélkül ma nem képzelhető el hatékony nyelvi felkészítés sem hazai, sem nemzetközi katonai feladatra.

Sajnos, a tankönyvnek nincs hangkazetta melléklete, így a gépi szövegértés gyakorlására/gyakoroltatására nincs lehetőség. Amíg a Command English egyeduralgó volt a katonai nyelvkönyvek piacán, a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Békepartnerségi Katonai Nyelvképzési Központjában komoly erőfeszítések történtek ezen hiányosságának kiküszöbölésére és a Központban alkalmazott angol anyanyelvű lektorok segítségével és aktív közreműködésével viszonylag jól használható hanganyagok készültek. Ezek segítséget nyújtottak a tananyag sokoldalú felhasználásához és a STANAG nyelvvizsgákra való felkészüléshez/felkészítéshez, továbbá tapasztalatot jelentettek a későbbi tananyagfejlesztésekhez.<sup>1</sup>

Ugyancsak hiányzik a más nyelvkönyveknél általánosan elterjedté vált munkafüzet. A Command English önmagában nem tartalmaz elegendő gyakorlatot a terminusok készségi szintű, elsajátításához, így munkafüzet híján a nyelvtanár hárul a kiegészítő anyagok összeállítása és a frissítés végrehajtására. Jóllehet ez nem tipikus nyelvtanári feladat még akkor sem, ha ma már az interneten sok hasznos és jól felhasználható anyagokat kínáló weboldal elérhető, az a kétségtelen előnye megvan, hogy a nyelvtanár mindig az adott csoportra tudja „szabni” a kiegészítő feladatokat, ezzel precízen megoldhatók az aktuális nyelvtanulói problémák. Az új, sok tekintetben modernebb és sokoldalúbb, hanganyaggal, esetleg videoanyaggal és internetkapcsolattal is kiegészített tankönyveket használó nyelvtanárok sem mondanak, mert nem

<sup>1</sup> 1999-2006 között a BKNYK hajtotta végre évente négy alkalommal a Légihadművelési Angol Nyelvtanfolyamot (Air Operational English Course) NATO szaknyelvi tanfolyamot, amelynek a szintfelmérő tesztjét szintén a Központ mutatói állították össze és rögzítették. Hasonló eljárással készültek hanganyagok több más, brit eredetű szaknyelvi anyaghoz is.

mondhatnak le a hallgatók szaknyelvi fejlődését fokozó és segítő kiegészítő anyagok, szemléltető eszközök, képek, térképek, szócikkek alkalmazásáról. Ezek a kiegészítő elemek teszik egyedivé és élővé a nyelvoktatás folyamatát, pozitív élménnyé a nyelvórát.

#### CAMPAIGN 1 – ENGLISH FOR THE MILITARY STANAG 1 SZINT

Az első kiadás 2004-ben jelent meg, amit kisebb változtatásokkal több utánnnyomás követett. Ezeket részben a NATO időközben bekövetkezett bővítése tette szükségessé. Jelentősebb tartalmi változásokat azonban a szerzők, Yvonne Baker de Altamirano, Simon Mellor-Clark, Nicola King, Hamish McIlwraith, és Randy Walden nem hajtottak végre a tankönyvön.

A *Campaign 1* kötete az alapvető harcászati szintű ismeretekhez kötött angol szaknyelvet oktatja jól strukturált, változatos módon. Az egyes leckék 7 részre tagolódnak, A-tól (Alpha) G-ig (Golf), és a téma valamely részletére koncentrálnak. Az új lexikai egységeket kis lépésekben „adagolva” vezetik be és az adott témakörhöz tartozó lexikán keresztül következetesen ismertetik a brit és az amerikai angol katonai nyelv közötti eltéréseket is.

Az *Off duty* című részekben minden lecke kitér az általános nyelv oktatására is, rendszerint valamely, a bázison folytatható elfoglaltsággal kapcsolatos tevékenység bemutatásán és az ahhoz tartozó gyakorlatokon keresztül. Ezek mindig összefüggenek az adott lecke katonai témáival. A 10. lecke *Exercise Bright Star* témáját például jól kiegészíti a *Kairói Kirándulás*, mivel a hadgyakorlat hagyományosan egyiptomi területen zajlik, így természetes, hogy a résztvevők szabad idejükben megtekintik a főváros nevezetességeit. Jó alkalmat kínál ez a feladat a nyelvtanulóknak saját városuk/országuk történelmének és nevezetességeinek bemutatására is. Nemzetközi tancsoport esetében ez előadássorozat is fejleszthető, aminek a nyelvi fejlődésen kívül számos más hozadéka is lehet: bővülnek a nyelvtanulók kulturális ismeretei, fejlődik előadói technikájuk, gyakorolhatják a PowerPoint program kezelését és alkalmazását stb.

#### CAMPAIGN 2 – ENGLISH FOR THE MILITARY STANAG 2 SZINT

Az első kiadás 2005-ben jelent meg, amelyet évente követnek az utánnnyomások. A 2. könyv szerzőgárdája azonos a *Campaign 1* nyelvkönyvével.

A *Campaign 2* kötete a harcászati szintű ismeretekhez kötött angol szaknyelv mellett már műveleti szintű terminológiát is oktat. Az egyes leckék 5 részre tagolódnak, A-tól (Alpha) E-ig (Echo), és az adott téma valamely részletére koncentrálnak. Az új lexikai egységeket kis lépésekben „adagolva” vezetik be a „World English” részben pedig az 1. könyvben megszokott módon ismertetik a brit és az amerikai angol katonai nyelv között tapasztalható eltéréseket. Itt már nem csupán az egyes lexikai elemek jelentéskörét és helyesírását, hanem a katonai terminológia írásbeli alkalmazásának különbségeit is hangsúlyozzák.

Fontos szerepet kap a *Campaign 2*-ben a haditechnikai eszközök részletes bemutatása. Nemcsak az SA80 gépkarabélyt, de a modern harckocsit, repülőgép-anyahajót, különböző hajóosztályokat, helikoptert, sőt az ellenőrzőpont felépítését is megismerhetik a nyelvtanulók. Mindez természetesen az általános érdeklődést meg nem haladó mértékben történik, vagyis a tananyag nem akar szakmát oktatni, megmarad a szakmai nyelv terminológiájának tanításánál.

A tananyag lehetőséget teremt a különféle dokumentumok szerkezetének elsajátítására/elsajátíttatására is. A lőtéri szabályok ismertetése<sup>2</sup> például nemcsak a módbeli segédigék gyakoroltatását és az új szókincs elsajátítását szolgálja, hanem a rendszabályok általános felépítését is oktatja. A helyzetjelentés (*Situation Report* – Sitrep<sup>3</sup>), vagy a zászlóalj

<sup>2</sup> Campaign 2 Students Book, 21. old.

<sup>3</sup> Campaign 2 Students Book, 30. old.

műveleti parancs (*The battalion operation order*<sup>4</sup>) bemutatása szintén szolgál szakmai célokat is: a nyelvtanuló megismerheti ennek a dokumentumfajtának a főbb általános elemeit, amelyekkel minden konkrét esetben találkozhat egy nemzetközi misszióban.

A „Nemzetközi parancsnokság”<sup>5</sup> című témakör jól összefoglalja mindazt, amit egy többnemzeti misszió parancsnokságának és törzsének a felépítéséről és működéséről általánosságban tudni kell. Mind az ábrák, mind a fényképes illusztrációk nagyban megkönnyítik a szükséges lexika elsajátítását, jól használható eszközöket adnak a nyelvtanár kezébe a nyelvóra hatékony megszervezéséhez, és elősegítik a kommunikáció-központú nyelvoktatást.

Fontos szerepet kap a Campaign 2. nyelvkönyvben a problémamegoldás gyakoroltatása, a készség fejlesztése. Különböző szituációs játékokban szembesülnek a nyelvtanulók az ellentmondásos helyzetekben tapasztalható problémákkal (pl. *Conflicting accounts*<sup>6</sup>) és tehetnek erőfeszítéseket a helyzet rendezésére. Jól támogatja a feladatmegoldást a mellékelt hanganyag is, amelynek átirata az 1. könyvhöz hasonlóan megtalálható a tankönyv függelékében.

A függelékben található a *Files*, azaz az egyes leckékhez tartozó kiegészítő feladatok. Ezek a pár- illetve csoportmunka támogatását, az információs hézag megteremtését szolgálják és a gyakorláson túl lehetőséget teremtenek a nyelvtanár számára a csoport idegennyelvű kommunikációs készségének gyors felmérésére, valamint a szóbeli fordulatok elsajátításának ellenőrzésére.

A *Checkpoint*hoz hasonlóan a *Campaign 2* sem foglalkozik direkt módon a nyelvtan tanításával. Nem közöl szabályokat, nem ad elméleti háttérrel valamely nyelvtani jelenség tárgyalásakor, ezt a feladatot meghagyja a nyelvtanárnak. Jóllehet minden egyes lecke tartalmaz nyelvtani gyakorlatokat, ezek meglehetősen egyszerűek és lexikai egységként kezelik az adott nyelvtani jelenséget, meghagyva a nyelvtanárnak a jelenség magyarázatát, valamint a gyakorlat kibővítését. Saját tapasztalataim alapján például a nyelvtanulóknak sokszor gondot okozó „during, while, for” elöljárók alkalmazásának megtanítására a tankönyvben és a munkafüzetben található egy-egy azonos típusú, 5 illetve 6 szó behelyettesítésére épülő feladat akkor sem elég, ha a jelenség a tankönyv szövegében is előfordul.<sup>7</sup>

Érdekes és az angol kiadású nyelvkönyveknél szokatlan elem a Campaign sorozat munkafüzeiteiben található *Glossary* című rész, ahol az angol nyelv oktatásában az utóbbi időben háttérbe szorult fordítás a tanuló feladata. A lexikai egység angol definíciója segítséget nyújt a fordításhoz (és persze szövegértési gyakorlatot képez), amellyel a nyelvtanuló jobban, gyorsabban, és könnyebben elsajátíthatja az adott témakörhöz tartozó terminusokat és azok alkalmazását.

A tankönyvhöz hasonlóan a munkafüzet is rendelkezik CD melléklettel a szövegghallgatás gyakorlásához, amely egyéni tanulás esetén is kiváló segédeszköz. Természetesen a CD-n található szövegek átirata megtalálható a függelékben a munkafüzet végén, így a nyelvtanuló nemcsak ellenőrizheti magát, de önállóan gyakorolhatja a helyes angol kiejtést is.

### CAMPAIGN 3 – ENGLISH FOR THE MILITARY STANAG 3 SZINT

A *Campaign 3* első kiadása 2006-ban jelent meg. Ez a nyelvkönyvsorozat utolsó tagja, amely már első sorban műveleti témákra koncentrál, bár főleg az első leckékben akadnak taktikai jellegű témák is (*Exercise Cold Winter*<sup>8</sup>, vagy *Operation Rapid Aid*<sup>9</sup>). Mivel ezek a részfeladatok a lecke műveleti jellegű tematikájába illeszkednek, a konkrét csoport összetétel-

<sup>4</sup> Campaign 2 Students Book, 84. old.

<sup>5</sup> Campaign 2 Students Book, 54. old.

<sup>6</sup> Campaign 2 Students Book, 96. old.

<sup>7</sup> Campaign 2 Students Book, 45. old. Workbook 29. old.

<sup>8</sup> Campaign 3, Students Book 22-23. old.

<sup>9</sup> Campaign 3, Students Book 42-43. old.

ének függvényében a nyelvtanár kompetenciája eldönteni, hogy milyen hangsúlyt helyez az adott taktikai jellegű kérdéskör feldolgozására, illetve milyen szempontból dolgoztatja fel a nyelvtanulókkal az adott szituációt. Lehetősége van ugyanis a magasabb parancsnok optikáján keresztül láttatva a helyzetet műveleti kontextusba helyezni a tankönyben leírt eseményeket, rávilágítva ezzel a nagyobb összefüggésekre.

A *Campaign 3* nemcsak nyelvi szempontból állítja a nyelvtanulókat magasabb és bonyolultabb követelmények elé, hanem bizonyos kulturális és történelmi ismereteket is feltételez róluk és fokozott figyelmet fordít a terminológiai árnyalatok tanítására is. A 6. leckében pl. a szöveghallgatás *Emergency landing* (Vészleszállás) helyzetről szól,<sup>10</sup> míg az írott szöveg értését gyakoroltató feladat *Crash landing-ről* (Kényszerleszállás) szól.<sup>11</sup>

#### COMMAND AND CONTROL

A John Taylor és Jeff Zeter által írt katonai angol nyelvkönyvet az Express Publishing House<sup>12</sup> adta ki 2010-ben. A vékony, füzetszerű nyelvkönyv három fő részre, három „könyv”-re, tagolódik. Minden könyv 15 leckét tartalmaz és mind-egyik lecke egy, vagy legfeljebb két oldalból áll.

A tankönyv a szárazföldi erőknél használt katonai szókincs elsajátíttatását szolgálja, ennek megfelelően semmilyen nyelvtani gyakorlatot, magyarázatot, feladatot nem tartalmaz. Más kiadványokhoz hasonlóan ez a tankönyv is lexikai egységként kezeli az egyes nyelvtani jelenségeket, vagyis az általánosan hozzáférhető nyelvtani gyakorlókönyvekre, illetve a nyelvtanár segítségére támaszkodik ezen a téren.

A *Command and Control* a szóbeli készségekre koncentrálna, a mellékletben csatolt szöveghallgatáshoz az egyes leckékben gondosan szerkesztett gyakorlatok találhatók, de a tankönyvben nincs átirat, tehát az önellenőrzés lehetőségének hiánya miatt önálló tanulásra nem alkalmas.

Mindegyik lecke tartalmaz egy-egy rövid szöveget, leggyakrabban haditechnikai eszközök szakszerű, de egyszerűsített nyelvezetű leírását, amelyek a téma felvezetésén és az új lexikai egységek megismertetésén kívül a kiejtés gyakoroltatását is szolgálhatják. A szöveg megértését gapfill gyakorlatok ellenőrzik és az új lexikai elemek helyesírásának elsajátítása is ezeken keresztül történik.

A leckék jól strukturált rendszerben követik egymást és a kisebb elemtől haladnak a nagyobb felé: az első könyvben először az egyes katonai fegyverzetének részeit veszik sorra, eljutva a pisztolytól a harcokcsig, majd a tevékenységhez kapcsolódó témák és azokon keresztül a szükséges szókészlet következik. A sort a katonai szervezetek felépítése és térképoltvasási gyakorlat zárja.

A második könyv is a fegyverzet témakörrel indul, de már bonyolultabb rendszereket mutat be és említést tesz a fejlesztés irányairól is *A jövő fegyverei* című leckében. Ezt a részt a fegyverek mozgatására rendszeresített platformok bemutatása követi, végül a különféle – szigorúan defenzív jellegű – műveletek vázolása zárja a második könyvet.

A harmadik – ugyancsak 15 leckéből álló – könyv mindössze két fejezetre tagolódik. Az elsőben a legfontosabb fegyvernemek ismertetése található, a másodikban pedig a különböző műveletek lexikájával ismerkedhetnek meg a nyelvtanulók.

Mindegyik fejezetet függelék zárja, amelyben az adott fejezet leckéiben bevezetett új, vagy annak ítélt, lexikát tartalmazó glosszárium kap helyet. Az egynyelvű tankönyvek bevett gyakorlata szerint ezek a szövegek angol nyelvű definíciókkal határozzák meg az új lexikai elemek jelentését és jelölik azok előfordulási helyét is a könnyebb azonosíthatóság érdekében.

<sup>10</sup> Campaign 3, Students Book 60-61. old.

<sup>11</sup> Campaign 3, Students Book 62-63. old.

<sup>12</sup> [www.expresspublishing.co.uk](http://www.expresspublishing.co.uk)

A Command and Control nem kezdő nyelvtanulók számára készült tankönyv, ideális viszont a STANAG 1/1,5 szinten levő nyelvtanulók számára. Mivel kizárólag a katonai terminológia oktatására szolgál, a STANAG 1 szint alatt levő nyelvtudás birtokában nagyon nehéz és körülményes volna a nyelvtanuló dolga mégoly kiváló tanár segítsége mellett is.

A tankönyvet a brit könyvkiadó vállalat két változatban jelentette meg, az egyik változat amerikai, a másik pedig brit angolt használ, tanít, és gyakoroltat. Az általam vizsgált példány az amerika verzió volt, ami nemcsak a szavak helyesírásán figyelhető meg, hanem a rendfokozati jelzések illusztrációin és a haderő szervezeti felépítésének bemutatásán is.

A tankönyv, eltérően a többi, a közelmúltban megjelent katonai angol nyelvkönyvtől nemcsak a béketámogató műveletek lexicáját tartalmazza, hanem az alapvető harcászati helyzetek leírásához szükséges terminológiát is. Leckéi tehát felölelik mindazon témaköröket, amelyek szókincsére a nyelvtanulónak legfeljebb szakaszparancsnoki beosztásig katonai szolgálata során – akár angol nyelvterületen, akár külföldi NATO vagy ENSZ misszióban – szüksége lehet. Magasabb szinten folytatott tevékenységhez már olyan szakterminológia volna szükséges, amelynek elsajátítása csak speciális nyelvtanfolyamokon, vagy szakmai továbbképzés keretében képzelhető el.

Ugyancsak az Express Publishing House adta ki 2010-ben az **Air Force** című katonai szaknyelvkönyvet. A fentiekhez hasonló terjedelmű és struktúrájú anyag a címéhez hűen a légierő szaklexikáját oktatja magas fokon. A *Command and Control*hoz hasonlóan az *Air Force* is három, több fejezetre osztott könyvből áll. Az egyes fejezetek szigorú következetességgel épülnek egymásra és a repülőgép részeitől a támadási fázisokig oktatják a légierőnél használt szaknyelv legfontosabb lexicáját.

A tankönyv méltó folytatása a 90-es években megjelent *The Language of the Air Force in English* című tankönyvnek.<sup>13</sup> Amint az a leckék és fejezetek címeiből is látható, a tananyag tartalmazza a legújabb technikai eszközökkel kapcsolatos lexicát, az új repülőgéptípusok jellemzőit, a modern légi harcászat alapelemeit, sőt még a légierő alkalmazásával járó lélektani hatásokra is kitér. A tankönyv újszerű elemei a II. Könyv 2. fejezetében található *Terrorelhárítás*, és a *Kábítószerek-elleni műveletek* című leckék. A légierő alkalmazása humanitárius műveletekben a berlini légihíd óta nem számít újdonságnak, terrorelhárítás céljából, és kábítószerek-elleni műveletekben azonban csak a '90-es évek és főként a 2001 szeptember 11-i terrorista támadások óta jelent meg a katonai repülés. Ezt a fejlődési irányt képezi le a nyelvkönyv tananyaga, természetesen és sajnálatosan nagy késéssel.

### ÖSSZEFOGLALÁS

A fent ismertetett katonai angol nyelvkönyvek üzleti alapon szerveződő nyelvkönyvkiadók termékei. Közös tulajdonságuk, hogy nemzetközi célcsoport számára készültek, olyan „átlagos nyelvtanuló” számára, amilyen a valóságban nem létezik.

Ennek megfelelően nem fordítanak, mert nem fordíthatnak, figyelmet a különböző (anya)nyelvi interferenciákra, az eltérő kulturális háttér okozta különbségekre, és az eltérő nyelvtanulói korcsoportok sajátosságaira. Szintén nem veszik figyelembe a célközönség differenciált alapképzéséből fakadó szintkülönbségeket.

Az összes elemzett nyelvkönyv a szókincsfejlesztésre helyezi a hangsúlyt, de azon belül a kommunikációs készség fejlesztését nem tekintik egyformán fontosnak. A *Command English* inkább a hagyományos stílust képviseli és az egyéni felkészülésre helyezi a hangsúlyt, míg a *Campaign* sorozat az egyéni felkészülésnél lényegesebbnek tekinti az idegennyelvi kommunikációs készség fejlesztését. Ezt elősegítendő jó pár- és csoportmunka keretében végezhető gyakorlatokat tartalmaznak, amelyek persze csak tanóra keretében végezhetőek el. A nyelvtanár feladata az egyéni felkészülés és a kommunikációs készségek közötti összhang megteremtése, természetesen a konkrét tancsoport összetétele, létszáma, nyelvi előképzettsége, és sok más paramétere alapján.

<sup>13</sup> Az amerikai Regents Publication kiadó által az *English for Careers* sorozat részeként 1976-ban publikált szaknyelvi tankönyv a kor legmagasabb színvonalát képviseli és a mai napig alkalmas a légierő hivatásos állományú tisztjeinek és tiszthelyetteseinek szaknyelvi képzésére. Mivel azonban mára a technikai fejlődés számos ponton meghaladta a tananyagot, szakterminológiai képzést kizárólag erre a nyelvkönyvre már nem lehet alapozni.

# HADTUDOMÁNYI SZEMLE

**PANAJOTU Kosztasz**

**Budapest, 2012.  
5. évfolyam 1-2. szám**

*Kulcsszavak: nyelvoktatás, nyelvtanulás, angol katonai szaknyelv, kommunikáció, Command English, Campaign, Command and Control, katonai terminológia*